

N:o 5/1924.

LAGUTSKOTTETS betänkande N:o 5 i anledning av Ålands landstings motion till Finlands Riksdag angående ändrad lydelse av § 27 i lagen om självstyrelse för landskapet Åland.

Förenämnda framställning har Landstinget i avseende å beredning och utlåtande remitterat till Lagutskottet.

Ålands landsting hade till Finlands denna vår upplösta riksdag hösten år 1922 inlämnat en motion i ovannämnda ärende och därförinnan även då remitterat frågan till Lagutskottet i och för utlåtande. På grund av sagda riksdags upplösning har Landstinget funnit för gott att till den nu sammanträdande riksdagen inkomma med motion angående samma sak samt även nu remitterat denna lagändringsfråga till Lagutskottets beredning.

Utskottet som således redan en gång behandlat detta ärende har huvudsakligen på samma grunder som tidigare sig utlåtitt:

Jämlikt mom. 1 § 27 av lagen om självstyrelse för Åland, given den 6 maj 1920, äro de åländska ynglingarna befriade från skyldigheten att fullgöra militärtjänst, men i dess ställe förpliktade att tjänstgöra vid lots- och fyrinrättningen. Ehuru detta redan innebär ett stort steg mot det mål, till vilket ålänningarna i alla tider strävat, har dock denna åtgärd icke varit ägnad att tillfredställa dem. Enligt deras förmenande hade steget bort tagas fullt ut längs den linie som leder till en fullständig befrielse för dem att i någon som helst form fullgöra värnplikt. Bestämmelsen om ålänningarnas tjänstgöringsskyldighet vid lots- och fyrinrättningen är icke lyckligt funnen. Man torde därför allvarligen kunna sätta ifråga, huruvida den nytta, som man tror sig komma att hava av oövade ynglingars placering vid nämnda inrättning, verkligen skall komma att uppväga de besvär, omak och kostnader, som genom denna anordning kunna uppstå. Föröfrigt torde myndigheterna ännu icke ha klart för

sig, huru tjänstgöringen vid lots- och fyrinrättningen i praktiken skall ordnas. Under alla förhållanden måste man säga, att nyttan av ena tjänstgöring komme att bli mycket minimal, ty så snart en åldersgrupp hunnit i någon mån bli van vid sitt arbete, komme den att efterträdas av en ny sådan, som står alldeles främmande för sin uppgift.

Ur alla synpunkter hade det med all säkerhet varit ändamålsenligast att vid uppgörandet av självstyrelselagen helt och hållet avskriya militärfrågan för ålänningarnas vidkommande. Även inom Ålandskommittén uttalades i tiden denna åsikt under framförande av mycket vägande skäl därför ehuru kommittén sedan sist och slutligen i brist på annat utfann förslaget om tjänstgöring vid lots- och fyrinrättningen.

Genom Genève-konventionen av den 20 oktober 1921 - sålunda efter självstyrelselagens tillkomst - hava Ålands öarna neutraliserats och alla krigshandlingar på deras område avlysts. Vid sådant förhållande måste det vara mest förnuftsensligt att även öarnas befolkning befrias från varje slag av värnplikt, så mycket mer som densamma genom förenämnda beslut är betagen rätten att med vapen i hand uti förekommande fall värna sin egen hembygd.

Då det sagts, att frågan om ålänningarnas värnplikt i anseende till deras fåtal icke spelar någon betydande roll vid rikets försvar, kan på lika goda skäl sägas att deras tjänstgöring vid lots- och fyrinrättningen komme att sakna all betydelse. Fördelen av sistnämnda tjänstgöring bleve sålunda ingen, men nackdelen däraf för landskapet och därigenom även för riket i dess helhet väsentlig.

Redan vid tillkomsten av 1878 års värnpliktslag insåg man landets nytta och fördel av att rederirörelsen såsom en av landets viktigaste näringsgrenar, kraftigt omhuldas och inryckte därför i denna lag ett stadgande därom, att de ynglingar, som ägnat sig åt sjömansbanan och därmed fortsatte voro befriade från aktiv tjänstgöring. I betraktande däraf och då det stora flertalet åländska ynglingar dels idkar sjöfart och dels utbildar sig för sjömannens värv endast för att senare helt

ägna sig åt rederinäringen, ävensom då den åländska ynglingen helt säkert bättre tjäna sitt land genom att odelat ägna sin kraft åt seglartion å handelsfartyg än genom tjänstgöring å lots- eller fyrverkets fartyg i det han genom ostörd praktik i samt genom sitt medfödda intresse för handelssjöfartsnäringen, komme att respektera en kraft av icke ringa mått i landets rederinäring och således uti landets hela näringsliv, så hade med ett tillmättesgående av ålänningarnas urgamla krav i denna sak utan svårighet kunnat visas genom att helt och hållet avlyfta värnpliktstungan från den åländska befolkningen.

Med hänvisning till det ovensagda får Lagutskottet föreslå följande lydelse till motion angående ändrad lydelse av 27 § i lagen om självstyrelse för Åland:

" L A G

om ändring av lagen om självstyrelse för Åland, given den 6 maj 1920.

I enlighet med Riksdagens beslut, tillkommet i den ordning 60 § i riksdagsordningen föreskriver, och med Ålands landstings bifall varder härigenom, med ändring av 27 § i lagen om självstyrelse för Åland, given den 6 maj 1920 stadgat att nämnda lagrum skall erhålla följande lydelse:

§ 27.

Landskapet Ålands inbyggare äro frikallade från skyldigheten att i någon som helst form fullgöra värnplikt.

Vad här ovan stadgats, gäller dock icke dem, vilka efter tolv år inflyttat till landskapet Åland från annan ort i Finland, där de skulle hava varit värnpliktiga.

Sådan inbyggare i landskapet, som i första momentet åsyftas, må dock, där han det åstundar, fullgöra värnplikt vid republikens krigsmakt."

Marie-

hamn, den 11 april 1924.

På Lagutskottets vägnar:

Instan Rönberg

Göran Rosenberg